

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Niemi-Pynttäre, Risto

Title: Andrés Neuman: Vuosisadan matkustaja

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Niemi-Pynttäre, R. (2015). Andrés Neuman: Vuosisadan matkustaja. Maailmankirjat. Käännöskirjallisuuden verkkolehti, 13.12.2015. <http://www.maailmankirjat.maape.net/?p=2150>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Andrés Neuman: Vuosisadan matkustaja

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI (13.12.2015)

Vuosisadan matkustaja etenee hitaasti mutta keskustelee vilkkaasti ja 1800-luvun alun tapaan. Juoni nousee esille vasta, kun massiivinen teos on aika lopettaa. Ratkaisu vaikuttaa hyvältä, nautinnolliset keskustelut ovat luonteeltaan loputtomia, ne eivät päädy mihinkään, ne täytyy lopettaa väkivaltaisesti. Siksi tarvitaan juoni, joka nostaa toiminnan esille ja katkaisee keskustelut.

Tarja Härkösen käännös toimii hienosti, ja tekstin rytmi pitää otteessaan. Erityisen tärkeää rytmi on silloin, kun juoni ja tapahtumien kuvaus eivät ole keskiössä.

Ehkäpä päähenkilö Hans itsekin astui hitaan juonen kuljetettavaksi, kun jäi postivaunuista pois Wandernburgin kohdalla. Hänen tarkoituksena oli vain yöpyä kaupungissa, mutta lähtö lykkääntyi lähes loputtomasti. Hans löysi keskustelukumppaneita; ensin kiinnostavan erakon, sitten älyllisen salongin, sitten sänkykamaripuheet – eikä siis päässyt eteenpäin.

Samanlaista tilannetta käsitteli jo Thomas Mann aikoinaan *Taikavuoreessa*. Myös siinä oli Hans, jonka tarkoituksena oli piipahtaa vuorilla sijaitsevassa parantolassa, mutta keskustelut ja nainen saivat hänet lykkäämään lötöään.

Ensimmäinen viipymisen syy on [mietiskelevä posetiivari](#), jonka Hans koki antoisaksi keskustelukumppaniksi. Sitten Hans pääsi mukaan Sofien salonkiin. Se kietoi hänet kiihkeisiin debatteihin konservatiiveja vastaan. Erityisesti Sofien silmissä hän halusi olla nerokas radikaali.

Hans onkin saanut oppinsa eurooppalaisen taiteen ja filosofian aikansa parhaalta ryhmittymältä, Jenan varhaisromantikoilta – sekä korttelin toiselta puolelta, yliopistossa, jossa Kant oli opettanut ja jossa Hegel oli kasvanut. Sofie oli erittäin innostunut siitä, mitä tällainen Jenan kasvatti voikaan antaa hänen salongilleen.

Rakkaus syttyy, halu ja keskustelu kietoutuvat yhteen kun Sofie alkaa viettää aikaa Hansin pikku huoneessa, alkaa rakastelun ja sänkyjutustelun loputon kehä.

Neumanin *Vuosisadan matkustajaa* on jo luonnehdittu ([The Guardianissa](#)) argentiinalaisen ”totaalisen romaanin” perilliseksi. Syy ei ole pelkästään se, että Neuman on argentiinalaissyntyinen samoin kuin totaalisesta romaanista puhuneet Vargas Llosa ja

Marquez sekä Borges. Neuman asuu Espanjassa ja on kirjoittanut Saksaan 1800-luvun alkupuolelle sijoittuvan, romaanin. Kyseessä on keskusteluroomaani, taidefilosofinen romaani ja Eurooppa-romaani.

Totaalinen romaani käsittelee maailmaa, sen paljoutta: kaiken kattava kerronta asetetaan tiukan rakenteen puitteisiin. Romaanissa keskustellaan paljon Euroopasta, sen konservatiivisesta käänteestä ja muutoksista, jossa vanha manner ikään kuin kääntää kylkeään.

Vuosisadan matkustaja vaikuttaa totaaliselta romaanilta ennen kaikkea siksi, että se kirjoittaa todellisuutta uusiksi. Vargas Llosa on sanonut, että ”romaanin kirjoittaminen on kapinaa todellisuutta ja jumalaa vastaan. Se on yritys korjata ja muuttaa todellisuutta.” Tästä syystä Neumannin teosta ei voi sanoa historialliseksi romaaniksi, hän tuntuu hieman korjaavan historiaa.

Kun Neuman kuvaa Eurooppaa, pinnalle ei nousekaan Napoleonin sotien konservatiivinen käänne, vaan sen ohessa tuntuu tapahtuvan jotain muuta, huomaamatonta käännettä kohti vapaampia aikoja. Myös naiskuva on kirjoitettu uusiksi, Sofien seksuaalinen vapaamielisyys on yllättävää, aivan kuin Neuman hieman korjaisi tuon ajan naisten varovaisuutta. Samalla hän korjaa saksalaisten romantikkojen tekemiä virheitä. Hans ei ota Sofien kanssa käännettyjä runoja omiin nimiinsä, kuten Goethe oli tehnyt, päinvastoin, hän tukee ja rohkaisee naista luomaan uraa kääntäjänä.

Keskusteluromaanina – sellaisena minä sen luin – teos etenee polttopisteestä toiseen.

Sofien salongissa käydään tyylikästä mutta kiivaasti erimielistä debattia, [aiheena on ennen muuta saksalainen romantiikka](#). Hans on varhaisromantikkojen oppilas. Hän on kuunnellut Schellingiä, keskustellut Schlegeleiden piirissä, Novalis on hänen ystävänsä – hän oli löytänyt kirjastoon kätkeyt Atheneum -lehdet, ja löysi niistä kipinän. Entisenä romantiikan tutkijana tämä kiinnostaa minua. Toisin sanoen Hans on ollut mukana piireissä, joissa syntyi moderni käsitys kirjoittamisesta, taiteen tekemisestä, uudenlaisen minuuden luomisen työkaluna.

Friedrich Schlegelin *Lucinde* kertoo romantiikan ajan radikaalista rakkaudesta enemmän kuin Goethen *Nuori Werther*. Ei ole sattuma, että *Lucinde* on Sofian ja Hansin mielikirja, jonka jatkoa he paitsi kuvittelevat sängyssä loikoillessaan, myös toteuttavat keskinäisessä suhteessaan.

Sofien ja Hansin rakkaussuhde on radikaalin romanttinen, Sofie on jo kihloissa ja menossa vaimoksi varakkaalle aateliselle. Kyseessä oli perinteinen mukainen isän tekemä sopimus, mutta Sofia on päättänyt pitää myös Hansin. Sofiella on oma suunnitelmansa, se on päinvastainen Nuoren Wertherin kuviolle – jossa tahdoton ja kihloissa oleva Lotte vain todistaa nuoren miehen itseriittoista palvontaa joka etenee onnesta epätoivoon ja itsemurhaan.

Rakastelun ja juttelun lisäksi Sofie ja Hans tekivät yhdessä käännöstitä. Hansin ja Sofien yhteistyö sänkykamarissa matkaa runoutena ympäri Eurooppaa; Saksasta Ranskaan ja Englantiin. Heidän intohimonsa on seksi ja eurooppalaisuus, sellaisena kuin se runoutta kääntäessä paljastuu.

Aika etenee, Sofien häät lähestyvät ja sivujuonena kulkenut raiskaajan tarina nousee esiin ja tulee lopettamaan romaanin.

Andrés Neuman: *Vuosisadan matkustaja*, suom. Tarja Härkönen, Tammi Keltainen kirjasto, 2015

Linkkien takana on kaksi tarkempaa analyysia romaanin keskusteluista:

[Intohimot virittävät keskustelua Sophien salongissa](#)

[Vanha mestari ohjaa hämäävien tunteiden vallassa olevaa Hansia](#)